

Hostinné, farní kostel Nejsvětější Trojice

historická památka

Stručná historie

Hostinné bylo založeno za českého krále Přemysla Otakara II. v době kolonizace horního toku Labe. První písemná zmínka pochází z doby kolem roku 1270 v souvislosti s vysvěcením kostela. Další zmínka pochází z roku 1345. V letech 1521 – 1634 město bylo v držení panů z Valdštejna, tehdy dosáhlo největšího rozkvětu. Po požáru roku 1610 kdy vyhořelo skoro celé město, byl pozván stavitel italského původu Carlo Valmadi, který řídil goticko-renesanční přestavbu kostela a dalších významných budov. V historii města jsou význačně zapsány také rody Lamboyů, Kinských, Šliků a posledním rodem vlastním panství Hostinné byl český rod Deymů ze Střítěže. Poslední známé opravy kostela jsou z let 1877 a 1985 v nichž byly kostel s věží velkým rozsahem restaurovány.

Budova

Farní kostel leží na západ od historického náměstí a severozápadně od bývalého hradu. Svoji výjimečnost drží zejména v tom, že zde pod vrcholky Krkonoš se jako jediná právě u něho zachovala městská věž. Kostel Nejsvětější trojice je nejstarší stavbou ve městě. Hlavní části chrámu pocházejí z přestaveb v období renesance. Budova je dosti členitá zbudovaná ve slohu renesance. Pětiboký presbytář je z r. 1522 a loď z roku 1573. Části stavby nesou prvky pozdní gotiky, jako je ozdobná kružba oken. Na východě se k lodi přimyká presbytář, na jihu zákristie a kaple svatého Jáchyma. Na severu stojí městská věž. Vpravo od ní menší věžička, jejímž vnitřním schodištěm se stoupá na kůr kostela. Vlevo od městské věže je zimní kaple, původně zde byla zákristie nad touto částí je v patře arkádová oratoř. Novější zákristie je přimknuta k presbytáři z jihu. Budova i věž je hladce omítnutá jednobarevným odstínem fasády. Ve spodní části je kamenné ostění. V nárožích presbytáře a z boku lodě jsou opěrky

z kvádrů červeného pískovce, které jsou i výrazným dekorativním prvky. Rovněž ostění oken a dveří je z červeného pískovce. Na jižní straně presbytáře z fasády vystupuje kamenná korunovaná hlava.

Hlavní průčelí

Do areálu kostela se vchází barokní branou z poloviny 18. století situovanou na východě. Dvojice bosových pilířů s postraními křídly menších bran nese plastickou výzdobu. Chceme-li vstoupit do kostela projdeme areálem k západu podél obvodové zdi na niž jsou kapličky křížové cesty z 18. století a několik náhrobků, pozůstatků starého hřbitova z 15. až 17. století.

Vchod

Hlavní vchod je umístěn v západní zdi lodě. Nad portálem je gotické kruhové okno s kružbou. Vstupní portál z červeného pískovce je lomený s plastickým ústupkovým tvarováním. Dveře jsou dvoukřídlé obdélné a vyplňují portál jen ke kládí. V prostoru lomeného oblouku, kde bývá tympanon je holá zeď. Hlavní vchod se používá převážně během letních měsíců a slavností. Častěji se užívá boční vchod u věžičky ve které je schodiště na kůr kostela. Tento vchod s malou předsíňkou více brání úniku tepla.

Věž

45 metrů vysoká městská věž stojí při kostele. Původně stávala samostatně a byla součástí fortifikace města. Z tohoto důvodu měla vstup značně vysoko. Zbudována byla v renesančním slohu po roce 1554, je to mohutná šestipodlažní stavba čtyřhranného tvaru. Vstup do věže je v současnosti veden ze severní strany kostela barokní lomenou chodbou, ústící v oratoři presbytáře, která sloužila jako kůr pro liturgické zpěvy. Ve druhém patře věže jsou tři okna. Třetí patro věže je zvonice se štěrbinovými otvory a dvoukřídlými okenicemi. Z původních věžních zvonů z doby Kryštofa Valdštejna se zachovaly dva. Odlišili je v dílně Schreterů. Velký zvon je z roku 1610 a malý z roku 1599. Čtvrté patro věže je hlásné podlaží. Je osmihranné, prosvětlené malými čtvercovými okny s obvodovým ochozem zabezpečeným pozdně gotickým kamenným zábradlím zdobeným plaménkovými kružbami. Od horního bytu hlásného je odděleno mezipatrem. To zpravidla sloužilo hlásnému jako úložiště pro topivo, krmivo i chlívek pro kozu. Rovněž plnilo funkci protipožární. Když po úderu blesku do věže horní dřevěná část vyhořela, požár se zastavil o vrstvu jílové zeminy na podlaží mezipatra. Nejvyšší podlaží je pokračováním osmihranné části. V ní je

pět oken, které prosvětlovaly obydlí hlásného. Byt měl předsíň s topeništěm a světničku. Byly zde sklápěcí postele a mnohé předměty byly připevněné, světnička se totiž při zvonění a silném větru otřásala.

Sřecha

Lod' kostela a kaple svatého Jáchyma má sedlovou sřechu se strmým sklonem. Pětiboký presbytář je zastřešen zvalbenou sřechou nesoucí sanktusovou věžičku s cibulí. Hřebeny sřech zmíněných budov jsou v jedné úrovni a jsou vzájemně propojeny. Půdorysně připomínají písmeno T. Boční zimní kaple s oratoří má sřechu šikmou, valbovou. Krytinou jsou čtvercové šablony. Zákristie a předsíňka zimní kaple mají sřechu pultovou krytou plechem. Schodiště na kůr kostela má jehlovou sřechu. Věž kostela je ukončena cibulovou bání s lucernou krytou mědí. Ve vrcholu je zlacená makovice a křížek.

Lod'

Chrámové trojlodí je pozdně gotické z roku 1573. Strop je klenutý křížovou klenbou s patkami na renesančních konzolách, podepřen třemi páry pískovcových válcových sloupů. Strop je ozdobený znaky majitelů města a příznivců kostela. Arkády v západní části lodě nesou varhanní a pěvecký kůr, který při vstupu do prostoru trojlodí podcházíme. Vnitřní prostory jsou světle vymalované, sloupy, kamenné ostění a vítězný oblouk jsou pískovcové mořené do odstínu starorůžové barvy.

Okna

Jednotlivé části kostela, presbytář, lod', oratoř, boční kaple mají celkem čtrnáct gotických podlouhlých oken. Tato okna jsou v oblouku zdobena kružbou. Skla jsou matná. Okno nad hlavním vchodem je růžicové. Něco málo oken chodeb zákristie a zimní kaple je čtvercových, oválných, kruhových, obloukových nebo šterbinových.

Presbytář

Vítězný oblouk je lomený. Nad vchodem zákristie je kamenný reliéf z pískovce Zápas dobra a zla. Pochází z 30 let 15. století. Kněžiště je prostorné pětiboké s podélným protaženým půdorysem. Prosvětlení prostoru zajišťuje šest oken. Strop je zaklenut křížovou klenbou s výraznými a barevně zdůrazněnými žebry a konzolami. Ozdoben je erby. Konšelské intarzované lavice jsou z roku 1754.

Inventář

Hlavní oltář je pseudogotický z roku 1878. V jeho středu stojí socha Madony z pozdně gotické doby konce 15. století a po stranách dvě sochy z doby kolem r. 1730. Boční oltáře jsou ze 17. století z období baroka připomínají pobyt Jezuitů ve městě. Renesanční kazatelna s bohatou výzdobou pochází z roku 1612, je nesena postavami Mojžíše a Arona. Kříž je barokní z r. 1730. Varhany byly zhotoveny roku 1785 v Kutné Hoře. V boční kapli Svatého Jáchyma jsou do zdi vsazeny náhrobní kameny českého rodu Valdštejnů, bývalých majitelů města.

Hostinné - růžice v průčelí kostela

Hostinné, farní kostel Nejsvětější Trojice

